אישים באגרות הראי"ה

הרב שלמה אלישיב (אלישוב), בעל "לשם שבו ואחלמה"

מגדולי המקובלים, מחבר "לשם שבו ואחלמה", סבו של הרב יוסף שלום אלישיב · תר"א–תרפ"ו (1841–1926)

1 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

רבי שלמה אלישיב (בכתיב יידי: עליאשאוו) נולד בי"ב בטבת תר"א (1841) בזאגר שבליטא. אחרי נישואיו שימש זמן קצר מורה הוראה בשאוולי, ואחר כך למד עשר שנים בטלז, ושם למד גם קבלה. כשכיהן הרב קוק כרבה של זיימל, הסמוכה לשאוולי, למדו השניים יחד כתלמידים חברים. הרב קוק כינה אותו "הגדול שבמקובלי הדור".

רבי שלמה נודע על שם ספריו "לשם שבו ואחלמה", מגדולי ספרי הקבלה בדורות האחרונים. בשנת תרפ"ד (1924) עלה לארץ ישראל עם משפחת בתו, ובהם נכדו, הרב יוסף שלום אלישיב, והרב קוק סייע להם להשיג את רישיון העלייה. רבי שלמה התיישב בירושלים, ונפטר בה בכ"ז באדר תרפ"ו (1926).

הרב קוק על הרב שלמה אלישוב

בטבת תרס"ט (1909) הודה הרב קוק לרב שלמה אלישוב על ספרו, שאת הופעתו ראה כחלק מן ה"קץ מגולה של התישבות ארץ חמדה" מצד אחד, "ושל התפשטות אור פנימיות תוה"ק מצד השני". עוד לפני שנכרך הספר "בלעתי כמה וכמה דפים, טרם נכרך, מרוב חבת הקודש", כתב הרב קוק, וביקש העתקה מכתבי היד של המקובל: "לא הייתי חס על ההוצאה" (כרך א', אגרת קפא).

הרב שלמה אבינר על הרב שלמה אלישוב

רבי שלמה אלישוב היה המקובל "שהרב קוק למד אצלו ורבו מאוד העריך אותו. פעם אמר עליו: שיטות שונות יש בקבלה: הראב"ד והרמב"ן, הרמ"ק והאר"י, הרמ"ע מפאנו והרמח"ל, הגר"א ועוד, אבל הרב קוק הקיף את כל השיטות, כל רז לא אניס ליה". כשרבי שלמה עלה לארץ, "הרב קוק השיג אישור עלייה עבור הגאון רבי שלמה עלישוב, ונכדו רבנו עלה יחד איתו. גם בירושלים הם למדו יחד לילות רבים. כאשר קנאים דיברו סרה נגד הרב קוק, השתיק אותם הגאון רבי שלמה עלישוב: לי לא תספרו מיהו. הרי לילות אנו יושבים יחד לומדים". ורבי שלמה, שהיה עני מרוד, לא היה לו מעיל חורף, "הרב קוק כשראה זאת, הוריד מעצמו את מעילו הרבני העבה ומסרו לו". (מקור: הגאון האמיתי הגרי"ש אלישיב זצ"ל (אבינרפדיה))

האגרות

כרך א', אגרת קפא: תודה על ספרו הקבלי, שבו רואה הרב קוק סימן ל'קץ המגולה', ובקשה להעתקות מכתבי ידו.

"נתמלא הבית אורה, בהופיע ספרו הקדוש דהדרת גאון כת"ר לידי"

נוסח האגרות – עם ביאור

1 האגרות שבהן נזכר הרב שלמה אלישוב, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קפא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ד טבת תרס"ט - יפו **נמען:** הגאון המקובל ר' שלמה אלישוב (בעל 'לשם שבו ואחלמה')

הרב קוק מודה על ספרו של המקובל ורואה בו סימן ל'קץ המגולה': התיישבות הארץ מצד אחד, והתפשטות פנימיות התורה מצד שני. הרב קוק 'בלע' דפים רבים עוד לפני הכריכה. הרב קוק מבקש העתקה מכתבי היד של המקובל, ומוכן לשלם לסופר.

עיקרי הדברים

- תודה על ספר קבלה.
- הקץ המגולה: ישוב הארץ ופנימיות התורה.
- בקשת העתקות מכתבי יד.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ד טבת תרס"ט[4].

יצוה צור חסדו ובריתו שלו'[5], לנופך ספיר ויהלום, [שמות כח, יח] הרב הגאון, מאור גדול וקדוש, מוהר"ר[6] שלמה עליאשאוו [הרב שלמה אלישיב, המקובל, בעל "לשם שבו ואחלמה"] שליט"א[7].

שלו' רב באה"ר[8] וחמדת נפש רוח ונשמה מארץ עיני ד' שמה. [על פי דברים יא, יב]

נתמלא הבית אורה, בהופיע ספרו הקדוש [ספרו "לשם שבו ואחלמה"] דהדרת גאון כת"ר[9] לידי. ולא אעצר כח לגלות לפני כבוד קדושת מר ידיד נפשי את רגשי שמחתי הפנימית, מהאור כי טוב. וב"ה[10] אשר יראה לנו אורו וישעו בקץ מגולה ["אין לך קץ מגולה מזה" (סנהדרין צח)] של התישבות ארץ חמדה, כדחז"ל[11] הק'[12] מצד אחד, ושל התפשטות אור פנימיות תוה"ק[13] מצד השני, אחרון חביב.

לעת עתה בעוד ספרו הקדוש בכפי בלעתי כמה וכמה דפים, טרם נכרך, מרוב חבת הקודש, ויהי בפי כדבש למתוק. [יחזקאל ג, ג] ברוך הוא וברוך טעמו. כן יוסיף המוסיף ב"ה ממקור החיים חיים ארוכים ושנים של טובה ובריות גופא ונהורא מעליא על כתר"ק ידי"נ[14] שליט"א, להוציא אל הפועל כל אשר ברוח ד' עמו, והדברים יתעלו בעילוי אחר עילוי, בבואם אל קודש ד' וחבל נחלתו, כד' הגחת"ס[15] ז"ל[16] בת' רל"ג בחיו"ד[17]. [כדברי ה"חתם סופר", יורה דעה רלג] ואם בפשטי תורה כך, ברזין קדישין על אחת כו"כ[18]. ומה מאד תשתוקק נפשי לראות את מכמני כי"ק[19] דמר [כתבי היד הקדושים של כבודו] גאון קדשו שי'[20]. ואם הי'[21] אפשר הדבר להמציא לי ע"י[22] סופר העתקת קונטרסיו החמודים, לא הייתי חס על ההוצאה, רק כדי להקדים לי את קרני אורם להרנין לב על ארץ רבה ת"ו.

רבו עלי טרדותי ממשא עם ד' שאר ישוב, יברכם עליון. ע"כ[23] הנני זקוק ומוכרח לקצר במקום שאמר לי לבי להאריך, כדי להסתכל ביפיו של זיו כ"ק[24] כתר"ה[25] בעיני רוח, בעת אשר הדברים מכוונים להגיע מול אור פני מנורת זהב טהור, כת"ר שליט"א, אשר בנפתולי אלקים נפתלנו, [בראשית ל, ח] במעמקי לבב.

ואחתום בכל חותמי ברכות מהררי קודש, כנה"ר[26] ונפש ידי"ע[27] דושתה"ק[28] באה"ר ובריח שלו' אמת בכל לונ"ח[29],

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5. שלו' - שלום
6. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. באה"ר - באהבה רבה
9. כת"ר - כבוד תורתו
10. וב"ה - וברוך השם
11. כדחז"ל - כדברי חכמינו זכרונם לברכה
12. הק' - הקטן
13. תוה"ק - תורתנו הקדושה
14. ידי"נ - ידיד נפשי
15. הגחת"ס - הגאון החתם סופר
16. ז"ל - זכרונו לברכה
17. בחיו"ד - בחלק יורה דעה
18. כו"כ - כמה וכמה
19. כי"ק - כתב ידו הקדושה
20. שי' - שיחיה
21. הי' - היה
22. ע"י - על ידי
23. ע"כ - על כן
24. כ"ק - כבוד קדושת
25. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
26. כנה"ר - כנפשו הרמה
27. ידי"ע - ידידו עוז
28. דושתה"ק - דורש שלום תורתו הקדושה
29. לונ"ח - לנחמת ציון